

- Dizeler doğal tümce düzenine uygun olmalı (özne+tümleç+yüklem), tümcenin belirttiği yargı bir ya da iki dizede verilmeli, çok yayılmamalıdır.

- Okutulacak şiirlerin uzunluğunda sınıf düzeyi dikkate alınmalı, örneğin 1. 2. 3. Sınıflarda öğrencilere okutulacak şiirlerin 2-3 - 4 kıtayı geçmemesi, 5-15 dizeden oluşması gerekir. Ancak 4. ve 5. sınıflarda hece sayılarının (7, 8, 11 gibi) olağandan çok olmaması koşuluyla 4 kıtanın üzerine 5-6 kıtaya da çıkılabilir. Bu konuda, şiirin işlediği ana duyguyu, öğrencilerin kişisel ya da toplu olarak ilgilerini ve yaşadığı yerel çevre özelliklerini de dikkate almak gerekecektir.

b. İçerik Yönünden: Öğrencilere okutulması, ezberletilmesi istenilen şiirleri seçerken üniteler, belirli gün ve haftalar, kazandırılması gereken istendik davranışlar göz önüne alınmalıdır. Bu nedenle yurt, ulus ve doğa sevgisini işleyen, yaşama sevgisini ve insan ilişkilerini konu alan şiirler olmasına özen gösterilmelidir. Öğrencileri belli bir siyasal görüşe güdümlü kılacak, onları yaşamaktan soğutacak-karamsar- şiirlerden kaçınılmalıdır.

- Duygu çözümlemesinden çok olaylara yer verilmelidir. Ancak ilköğretimin 7. 8. sınıflarına doğru duyguların biraz daha yoğun olarak işlendiği şiirlere yer verilebilir.

- İşlenen düşsel duygular ve betimlemeler çocuğun düzeyini aşmamalı, çocuğun dünyasıyla bir bağ kurulabilmelidir.

- Anlam açık olmalı, yan anlamlı ya da kapalı anlamları olan sözcük, deyim ve takımlardan kaçınılmalıdır.

- Bütün bu sayılanların yanında, çocuklara sunulacak şiirlerin estetik bir güzellik içinde sunulması gerektiği de unutulmamalıdır. Ancak çocuklara sunulacak estetik yaşantı öğesinin sınırları iyi çizilmeli, bunda da aşırılığa kaçılmamalıdır.

3. Şiir Okuma Çalışmalarında Uyulması Gereken Kurallar Neler Olabilir?

Öğrenciler şiir okuma yoluyla bir takım duyuşsal davranış ve tutumları kazanacakları gibi, topluluk önünde heyecanlarını yenme, denetim altına alma, bir metinde işlenen duyguyu daha iyi duyma ve değerlendirme yeteneği de elde edeceklerdir.

Öğrencinin ezbere şiir okurken ya da bir şiiri ezberlemeye çalışırken, ana dilini bilinçli kullanma ve buna bağlı olarak da güzel konuşma yeteneğinin kendiliğinden geliştiğine tanık olunur. Örneğin bir kırsal kesim okulundaki öğrencinin, söylenişini bilmediği bir sözcüğü böyle bir çalışma anında onlarca kez, kurallara uygun olarak yinelediği düşünülürse, şiir ezberleme-okuma çalışması

nın yararı daha iyi anlaşılabilir. Öğrenci "vekalet" sözcüğünü böyle bir çalışmanın sonunda çok kolay söyleyebilir duruma gelecektir. Ancak öğretmene de gerek örnek bir okuyucu olarak, gerek öğrencilerinin yanlışlarını düzelten biri olarak çok iş düşmektedir.

Öğrencilerin güzel şiir okumaları için öğretmenlere şu öneriler sunulabilir:

- Önce öğretmenin bu işi severek yapması gerekir. Kişi sevmediği, istemediği bir davranışı ne denli uğraşsa da başkalarına benimsetmede başarılı olamaz. Bu nedenle, öğretmenin, şiiri örnek olarak okurken duyarak okuması gerekir. Böylece okuyuşuyla-duyma, tonlama, vurgulama-sözcükleri söyleyişle öğrencilerini özendirilmeli, onları şiir okuma ve ezberleme konusunda yüreklendirmelidir.

- Şiir okuma-ezberleme çalışmasına geçilmeden önce bir çözümleme çalışması yapılmalı, bilinmeyen sözcük ve deyimler kullanıldığı dizeden yola çıkılarak açıklanmalıdır.

- Şiirin yalnızca ezberlemekle değil, gerektiğinde yüzünden de, bakarak, okunabileceği öğrencilere belirtilmelidir. Amacın ezberlemek olduğu unutulmamalıdır. Ezberleme güçlüğü çekenler de bu yönde güdülenmelidir.

- Şiir, ses değişimlerinde, el, kol ve yüz hareketlerinde abartmaya yer verilmenden okunmalıdır. Sesin, beden dilinin şiirin işlediği duyguyla ters düşmesi gerekir. Söyleyişin doğal konuşmayla olan uyumuna ve işlenen duyguları yansıtır nitelikte olmasına özen gösterilmelidir. Örneğin oğluna kavuşan bir annenin "Oğlum benim, hoş geldin" derken sergilediği doğallığın şiir okuma sırasında yansıtılmasına dikkat edilmelidir. Kısacası lirik bir şiirle, bir koçaklamanın aynı ses tonuyla okunmaması gerektiği öğrencilere vurgulanarak anlatılmalıdır. Bir "Anneler Günü" şiirini okurken, kolları kanat gibi kullanmanın, ayakları yere vurmanın ve yersiz bir haykırmanın öğrencileri ne denli gülünç duruma sokacağı unutulmamalıdır.

- Öğrencilerin okuyuş ve söyleyiş yanlışlarıyla alay edilmemeli, bunların gerektiği biçimde, onları kırmadan düzeltilmesi yoluna gidilmelidir.

- Şiir topluluk karşısında okunmadan önce, öğretmen denetiminde sesli olarak gerektiği ölçüde okunmalı, söyleyiş, vurgulama ve tonlama açısından eksiklikler giderilmelidir.

- Şiir ezbere okunduğunda, topluluk üzerinde daha etkili olur. Özellikle duygularla davranışların uyuşması daha doğal biçimde olur. Ancak ezbere okunmadığında da öğrenci şiire kapanıp kalmamalı, özellikle dize sonlarında gözler dinleyenlere çevrilmeli, sayfa çevrilirken şiirin akışı kesilmemelidir.